

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМ. М.Г. ХОЛОДНОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОПОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА»

**Матеріали
VI Науково-практичної конференції з міжнародною участю**

Том 2

**23 січня 2026 року
м. Київ**

ВПЛИВ ВІКУ ТА ПРОФЕСІЙНОГО СТАЖУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА СПРИЙНЯТТЯ СУЧАСНИХ ФОРМАТІВ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Малюгіна О. О., Смойловська Г. П.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет,
м. Запоріжжя, Україна

maluginaea@gmail.com, smoilovskaj@ukr.net

Ключові слова: безперервний професійний розвиток, стаж, вік, фармація

Вступ. Безперервний професійний розвиток (БПР) є обов'язковим процесом навчання та вдосконалення професійних компетенцій працівників сфери охорони здоров'я, що є основою для оцінювання їхньої кваліфікації під час атестації [5]. Сьогодні фармацевтичним фахівцям доступний широкий спектр форм БПР, серед яких як структуровані навчальні заходи, так і самостійна освітня діяльність: формальна (здобуття наукового ступеня), неформальна (цикли спеціалізації тематичного удосконалення, науково-практичні заходи тощо) та інформальна (публікаційна активність, групи рівних, опрацювання професійної літератури) освіта [1, 2, 5]. Усталеною світовою практикою є надання фармацевтам можливості обрати зручний формат: очний, дистанційний, змішаний або навчання на робочому місці [2, 3]. Обрання формату навчання залежить від широкого спектру факторів, найвпливовішими з яких є вік та стаж роботи, а також сімейний стан та стать [1, 2].

Метою цього дослідження є аналіз впливу віку та стажу фармацевтичних працівників на сприйняття сучасних форматів безперервного професійного розвитку.

Матеріали і методи. У дослідженні використані результати багаторічного анонімного добровільного анкетування (09.2021-07.2025 р.) фармацевтичних фахівців, що брали участь у заходах підвищення кваліфікації (цикли спеціалізації, тематичного удосконалення тощо) Запорізького державного медико-фармацевтичного університету [4].

Загалом було отримано 158 відповідей від фахівців фармацевтичної галузі (90,51%), суміжних сфер (2,53%) та осіб, що тимчасово не працюють. Серед них 64,56% – фармацевти, 22,15% – керівники, 3,80% – інші посади. 81,6% респондентів працюють безпосередньо в аптеках. Стаж роботи у фармацевтичній галузі вказали 155 респондентів (98,1%): стаж менше 5 років мало 6,96% (11 осіб), 5-10 років та понад 25 років – по 20,6% (по 32 особи), 10-15 років – 22,78% (36 осіб), 15-20 років – 17,09% (27 осіб), 20-25 років – 10,76% (17 осіб).

Віковий розподіл респондентів наступний: 23-30 років – 16,46% (26 осіб); 31-40 років – 36,08% (57 осіб); 41-50 років – 25,32% (40 осіб); 51-60 років – 18,99% (30 осіб); старші за 60 років – 3,16% (5 осіб).

Статистичну обробку результатів проводили за допомогою MS Excel. Для перевірки залежності між категоріальними змінними застосовували критерій χ^2 Пірсона. Різницю вважали статистично значущою при $p < 0,05$.

Результати та обговорення. Переважна більшість опитаних фахівців-фармацевтів віддає перевагу дистанційному навчанню (рис. 1 А). Динаміка за роками демонструє стабільно високу прихильність до цього формату (рис. 1 Б) з деякою тенденцією до збільшення. Залежність уподобань форм навчання від року проходження курсу не досягала рівня значущості ($\chi^2 = 4.15$, $p = 0.66$).

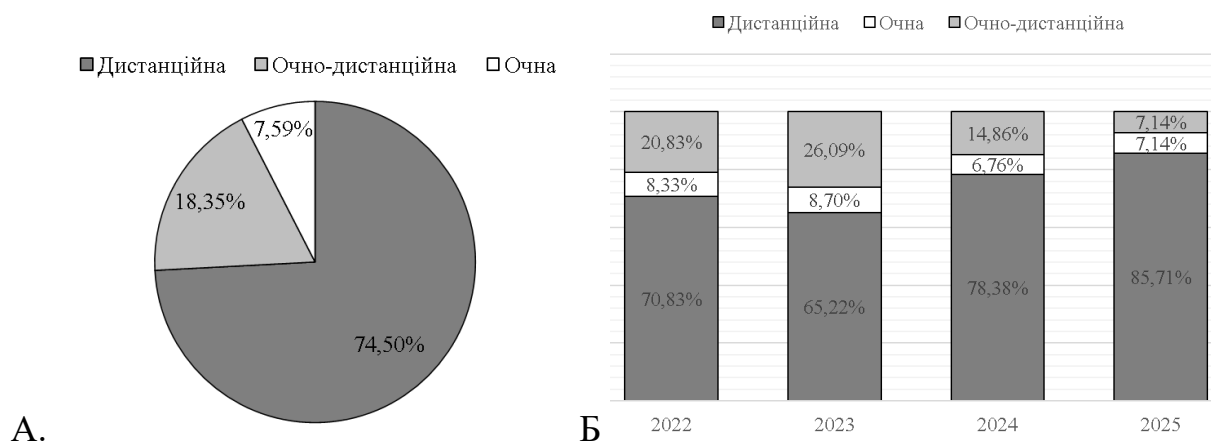

Рис. 1. Уподобання фармацевтичних фахівців щодо формату навчання: А – загальна картина; Б – динаміка за роками

Аналіз залежності впливу віку та стажу на прихильність фармацевтичних фахівців того чи іншого формату навчання (рис. 2 А, Б) продемонстрував, що молоді фахівці (23-30 років) з невеликим стажем роботи (до 5 років) майже одноставно обирають дистанційне навчання. Запит на очні та очно-дистанційні форми у цій групі малий. Серед фахівців зі стажем 5-10 років переважають особи віком 23-30 та 31-40 років. В обох групах зберігається лояльність до дистанційного навчання, але відмічаються одні з найвищих рівнів зацікавленості в очному форматі з урахуванням фактичної чисельності групи.

У групах 10-15 та 15-20 років стажу переважають фахівці віком 31-40 та 41-50 років відповідно. Цікаво, що у групі 10-15 років стажу повністю відсутній запит на суто очний формат, але зростає запит на очно-дистанційні форми.

Хоча група фахівців зі стажем 20-25 років є кількісно невеликою, у цій категорії також відмічається збільшений запит на дистанційні форми навчання, що може бути зумовлено професійною завантаженістю, потребою у гнучкому графіку та орієнтацією на вибіркове оновлення компетентностей. Фахівці старших вікових груп (41-50 та 51-60 років) демонструють стійку прихильність до очного формату, який сприймається більш ефективним для безпосередньої комунікації, практичного відпрацювання навичок та професійної взаємодії.

Чисельною є група фахівців зі стажем понад 25 років, до якої з об'єктивних вікових причин увійшли переважно особи старші за 41 рік. Всупереч поширеним стереотипам, у цій групі зафіксовано один із найвищих рівнів запиту на дистанційне навчання, тоді як зацікавленість в очному та очно-дистанційному форматах є порівняно низькою.

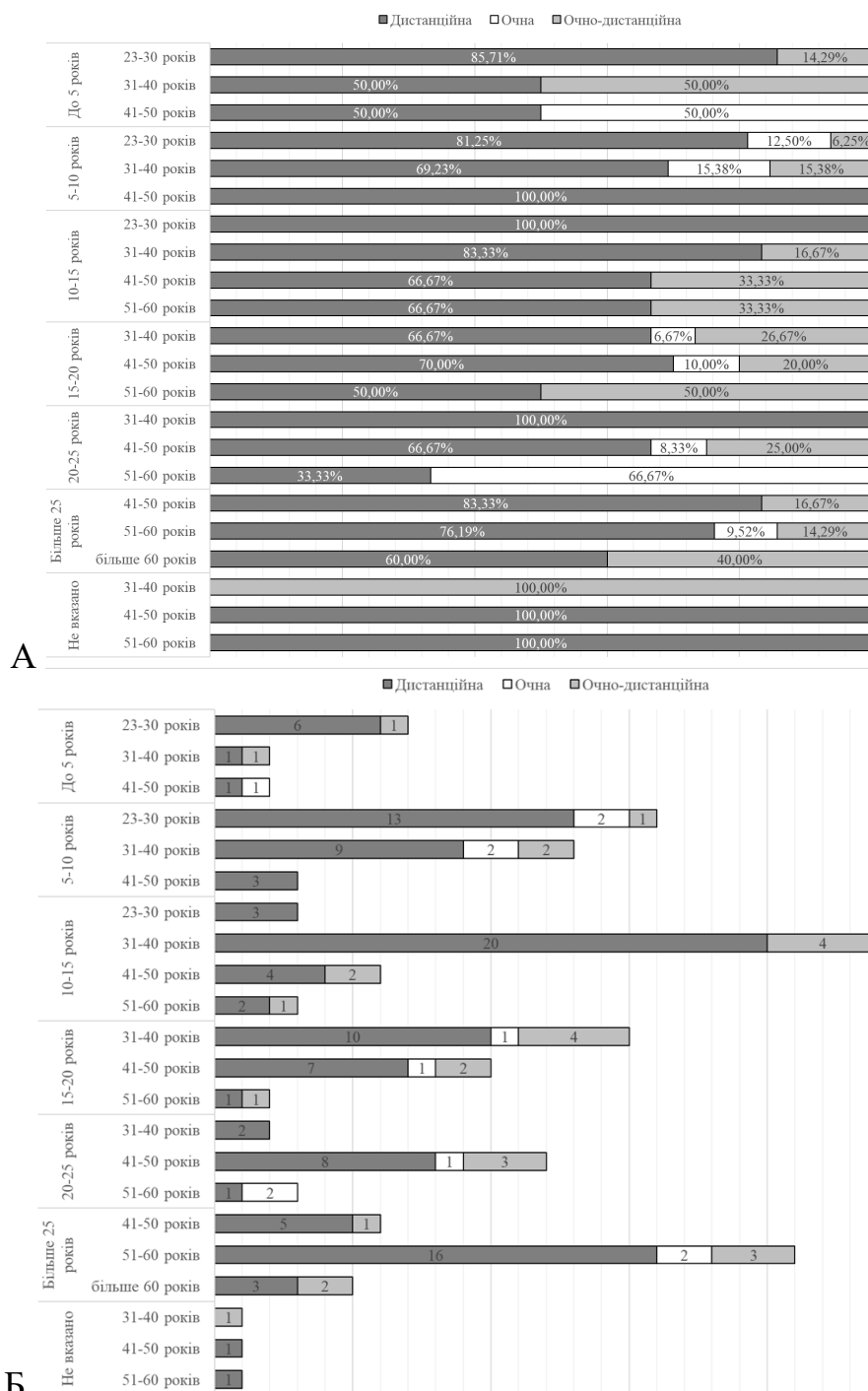

Рис. 2. Уподобання фармацевтичних фахівців щодо формату навчання: А — залежність вподобань від стажу та віку (%); Б - – залежність вподобань від стажу та віку (абсолютні числа)

Залежність уподобань формату навчання як від віку ($\chi^2 = 5,91$, $p = 0,66$), так і від стажу роботи ($\chi^2 = 9,70$, $p = 0,64$) не була статистично значущою.

Підсумовуючи, фахівці всіх вікових груп незалежно від стажу роботи стабільно віддавали перевагу дистанційному формату навчання.

Очно-дистанційний формат навчання користується значно меншою популярністю. Основна його аудиторія – фахівці 31-50 років з 10-25 роками стажу. Як правило, обрання цього виду навчання – це компроміс між зручністю

та доступністю без відриву від роботи та необхідністю у саме практичному навчанні та/або особистому контакті з викладачем чи навчальною групою.

Висока популярність дистанційної та зростаюча змішаної (очно-дистанційної) освіти цілком узгоджується зі світовою тенденцією зростання популярності дистанційної освіти через її зручність та логістичну доступність [1, 2].

На відміну від світових тенденцій, очна освіта є найменш популярною серед фармацевтів [1, 2]. Хоча прихильники є в усіх категоріях, але основна аудиторія – це молоді фармацевти (23-40 років) зі стажем переважно 5-10 років та фахівці віком 51-60 років зі стажем роботи понад 20 років. На думку авторів, низька популярність зумовлена як соціальними, так і економічними причинами: зайнятістю на робочому місці (брак кадрів), високою вартістю проживання в місці навчання, логістичними проблемами та безпековими моментами, зумовленими воєнним станом (необхідність лишати безпечне місце для навчання, необхідність пересування країною в умовах обстрілів тощо).

Висновки. Проаналізовано пріоритети слухачів заходів післядипломної освіти щодо формату заходів БПР у залежності від стажу та віку. Найбільшою популярністю користується дистанційний формат. Запит на очно-дистанційний та очний формати нижчий, але є тенденція більшої зацікавленості в очно-дистанційному (змішаному) форматі серед фахівців з 10-15 роками стажу, а в очному – серед молодих фахівців з невеликим (до 10 років) стажем роботи та серед фахівців 40 років і старше зі стажем роботи від 20 років. Залежність уподобань формату навчання як від віку, так і від стажу роботи не була статистично значущою.

Отримані результати можуть бути корисними для визначення цільової аудиторії дистанційних, очно-дистанційних та очних курсів для фармацевтичних фахівців.

Перелік посилань:

1. Aldosari, H., Alsairafi, Z., & Waheedi, S. (2020). Continuing education in pharmacy: A cross-sectional study exploring pharmacists' attitudes and perceptions. *Saudi Pharmaceutical Journal*, 28(7), 803–813.

2. Al-Kubaisi, K. A., Elnour, A. A., & Sadeq, A. (2023). Factors influencing pharmacists' participation in continuing education activities in the United Arab Emirates: insights and implications from a cross-sectional study. *Journal of Pharmaceutical Policy and Practice*, 16(1), 112.

3. Ballaram, S., Perumal-Pillay, V., & Suleman, F. (2024). A scoping review of continuing education models and statutory requirements for pharmacists globally. *BMC Medical Education*, 24(1), 343.

4. Малюгіна, О. О., Смойловська, Г. П., Єренко, О. К., & Хортецька, Т. В. (in press). Аналіз пріоритетних тематичних напрямів безперервного професійного розвитку фармацевтів. *Соціальна Фармація В Охороні Здоров'я*.

5. Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України, Наказ № 650 (2025) (Україна). <https://tinyurl.com/489ndnek>

Зайцева Г. М., Рева Т. Д., Чхало О.М. ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА В РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»	89
Карпюк У.В., Лехніцька С.І., Саханда-Піддяча І.В. МІЖНАРОДНА ЛАТИНСЬКОМОВНА НОМЕНКЛАТУРА ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ	90
Карпюк У.В., Лехніцька С.І., Саханда-Піддяча І.В. НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК «МІЖМОВНИЙ НОМЕНКЛАТУРНО- ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ПОСІБНИК ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ТА ЛІКАРСЬКОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ» ЯК ПРИКЛАД МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	92
Кизима Н.В. КОМП'ЮТЕРНІ ТРЕНАЖЕРИ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ	94
Костирко О.О., Зайцева Г.М. ЕКСПЕРТИЗА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ З ДІЄЮ НА ЦЕНТРАЛЬНУ НЕРВОВУ СИСТЕМУ	95
Лимар Л.В., Виговська О.В., Кучеренко І.І., Бурлака Є.А. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ	97
Малюгіна О. О., Смойловська Г. П. ВПЛИВ ВІКУ ТА ПРОФЕСІЙНОГО СТАЖУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА СПРИЙНЯТТЯ СУЧАСНИХ ФОРМАТІВ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ	99
Микула М.М. ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	103
Михайлова А.Г., Яніцька Л.В., Лимар Л.В. АДАПТИВНЕ ВИКЛАДАННЯ МОЛЕКУЛЯРНОЇ БІОЛОГІЇ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: KEY-ОРІЄНТОВАНІ ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО ТА КРИЗОВОГО НАВЧАННЯ.	106
Омельченко П.С. ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	109
Строченко Є.О. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	110
Темірова О.А., Грищенко А.А., Хайтович М.В. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ КАНОТ У ЗАКРІПЛЕННІ ЗНАНЬ З ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ	113